

PROJEKT

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE SKĘPE
LATA 2017 – 2026**

SKĘPE 2016

SPIS TREŚCI

Wstęp	1
I. Podstawy prawne	3
II. Charakterystyka Gminy Skępe	4
III. Diagnoza problemów społecznych	6
1. Demografia	6
2. Pomoc społeczna	6
2.1. Wspieranie rodzin	11
3. Bezrobocie	11
4. Uzależnienia	12
5. Niepełnosprawność	13
6. Sytuacja osób starszych	14
7. Edukacja	15
8. Zdrowie	16
9. Mieszlanictwo i bezdomność	16
10. Przemoc w rodzinie	18
11. Przestępczość i bezpieczeństwo	20
IV. Analiza SWOT	21
V. Adresaci strategii	23
VI. Cele strategii	23
VII. Harmonogram realizacji celów strategicznych	25
VIII. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	29
IX. Źródła i ramy finansowe działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii	30
X. Monitoring i ewaluacja	30
XI. Spis tabel i wykresów	31

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Skępe na lata 2017-2026 to kontynuacja działań władz samorządowych Skępego, mających na celu nadanie zwartej i przejrzystej formy aktywności podejmowanej w sferze społecznej. Dostrzegając rangę i znaczenie problematyki społecznej gmina Skępe już w 2006 r. uchwaliła *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych*, a rok 2016 jest ostatnim rokiem jej obowiązywania. W związku z powyższym podjęto starania nad przygotowaniem nowego dokumentu strategicznego.

Prace nad obecną *Strategią*, mając na względzie rzeczywiste problemy mieszkańców, które udało się zdiagnozować w przeprowadzonych wcześniej analizach, usytuowane zostały pomiędzy *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skępe na lata 2006-2016* i *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Skępe na lata 2017-2026*. W ten oto sposób, działania zmierzające do niwelowania negatywnych konsekwencji problemów gminy i jego mieszkańców stanowią kontynuację dotychczas prowadzonej polityki społecznej. Z drugiej strony natomiast, zgodnie z przyjętymi założeniami, mają stanowić wsparcie działań rozwojowych, które byłyby nieskuteczne bez prób znoszenia nierówności w zakresie warunków życia, obniżającej poziom integracji społeczności lokalnej.

Podstawę prawną niniejszej Strategii stanowią art. 16 b, art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej zwanej dalej ustawą, zgodnie z którym gmina i powiat opracowują i realizują strategię rozwiązywania problemów społecznych. „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki oraz rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych nawiązuje do innych ważnych dokumentów strategicznych w obszarze polityki społecznej: wytycznych i kryteriów Europejskiego Funduszu Społecznego, Strategia Europa 2020, Narodowa Strategia Spójności, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 oraz Strategia Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+, Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji, Rządowym Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020, Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lipnowskim na lata 2016-2025

Przyjęcie przez Samorząd Gminy Skępe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma niewątpliwie istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie różnorodnych form pracy socjalnej, współpracę pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami pozarzą-

dowymi zajmującymi się wsparciem grup najbardziej potrzebujących w gminie oraz instytucjami działającymi w szeroko pojętym obszarze polityki społecznej, między innymi: edukacji, polityki zdrowotnej, bezpieczeństwie publicznym, pomocy niepełnosprawnym, zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych dotyczy kluczowych kwestii społecznych, jakie dotyczą mieszkańców naszej gminy. Wskazuje na ich niezaspokojone potrzeby i kierunki działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zjawiskom społecznie niepożądanym czy negatywnym. Strategia jest dokumentem określającym działania w sferze polityki społecznej na lata 2017-2026. Podjęte działania mają prowadzić do wsparcia grup tego wymagających oraz prowadzić do ich integracji ze społeczeństwem.

Za podstawowy element działań przyjęto pracę socjalną.

Praca socjalna stanowi podstawowe narzędzie pracy pracowników socjalnych i obejmuje zawodowe działania mające ułatwić pojedynczym osobom i grupom, uświadomienie problemów wewnętrznych i zewnętrznych, mających na nich negatywny wpływ. Celem podejmowanych działań ujętych w strategii ma być łagodzenie skutków trudnej sytuacji, w jakiej znalazły się osoby i rodziny zamieszkujące teren gminy Skępe, ale również usuwanie przyczyn zaistniałych sytuacji oraz zapobieganie ich powstawaniu. Działania pomocy społecznej mają na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości, uprawnienia i zasoby.

Działania, które będą podejmowane w odpowiedzi na faktyczne potrzeby i problemy mieszkańców będą realizowane na trzech poziomach:

- profilaktyki, czyli zapobieganiu powstawania niekorzystnych zjawisk jako działania o charakterze priorytetowym,
- pomocy doraźnej (ratownictwa), czyli świadczeniu natychmiastowej pomocy w sytuacjach kryzysowych,
- długofalowych programów naprawczych zmierzających do rozwiązywania lub przynajmniej zminimalizowania problemów społecznych i lokalnych.

Działania będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Diagnoza problemów społecznych została sporządzona przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skępem, przy wykorzystaniu własnych materiałów sprawozdawczych, analiz, doświadczeń

nia, wiedzy i kompetencji z zakresu polityki społecznej. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednocześnie głównym realizatorem strategii.

I. Podstawy prawne

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skępe na lata 2017-2026 oraz jej wdrażanie, odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.),
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 09 czerwca 2011r. (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 ze zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239 ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 645 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 ze zm.),
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 43, poz. 225 ze zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 546 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011r., Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.).

- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2016 poz. 195 ze zm.)

II. Charakterystyka Gminy Skępe

Skępe położone jest na terenie Ziemi Dobrzyńskiej, graniczącej z Mazowszem, Ziemią Chełmińską i Kujawami Wschodnimi. Obecnie, zgodnie z aktualnym podziałem administracyjnym jest miastem gminnym województwa Kujawsko-Pomorskiego. Skępe jest gminą o charakterze miejsko-wiejskim, położoną we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. W skład omawianej jednostki administracyjnej wchodzi Miasto Skępe oraz 38 wsi. Powierzchnia Gminy to 179 km², w tym miasto Skępe 7 km².

Na terenie miasta znajdują się typowe instytucje o znaczeniu administracyjnym i publicznym, takie jak urząd miasta i gminy, urząd pocztowy, policja, przychodnie lekarskie, banki, apteki, biblioteka, oraz jednostki ochotniczej straży pożarnej.

Władze miasta i gminy urzędują w budynku przy ulicy Kościelnej. Na terenie gminy funkcjonują dwa przedszkola publiczne: Publiczne Przedszkole im. Ewy Szelburg-Zarembiny w Skępem oraz Przedszkole Publiczne w Wiosce „Przedszkole pod lipami” oraz Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Nad Rzeczką”, przedszkole niepubliczne „Klub Malucha”. Młodsza młodzież uczy się w 3 szkołach podstawowych: w Skępem, Wólce, Czermnie i oddziale filialnym skępskiej podstawówki w Łąkiem oraz Gimnazjum w Skępem. Starsza zaś ma do wyboru szkołę ponadgimnazjalną w Zespole Szkół im. Waleriana Łukasińskiego w Skępem. Na terenie gminy funkcjonuje 6 świetlic środowiskowych.

Duża część mieszkańców znajduje zatrudnienie w podmiotach gospodarczych, których na terenie gminy funkcjonuje znaczna liczba. W Ewidencji Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta i Gminy Skępe liczba zarejestrowanych działalności do 31.12.2015 r. wynosiła 391. Wraz ze zmianami ustrojowymi w kraju w rejonie Skępego bardzo dynamicznie rozwinęła się drobna przedsiębiorczość (dane Ewidencji Działalności Gospodarczej UMiG Skępe na dzień 14.09.2016 r.), w której dominuje handel - 134 podmioty gospodarcze, następnie budownictwo – 70 podmiotów gospodarczych, przetwórstwo przemysłowe – 32 podmioty gospodarcze, opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 22 podmioty gospodarcze, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 21 podmioty gospodarcze, transport i gospodarka magazynowa – 19 podmiotów gospodarczych, pozostała działalność usługowa – 18 podmiotów gospodarczych, działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca – 17 podmiotów gospodarcze, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi 16 podmiotów gospodarczych, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 13 podmiotów gospodarczych, działal-

ność finansowa i ubezpieczenia – 6 podmiotów gospodarczych, edukacja – 5 podmiotów gospodarczych, informacja i komunikacja – 4 podmioty gospodarcze, działalność związana z usługą rynku nieruchomości – 3 podmioty gospodarcze, dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność z rekultywacją – 2 podmioty gospodarcze, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacja – 1 podmiot gospodarczy.

Życie kulturalne, skupia się głównie wokół szkół i Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej oraz funkcjonujących od kilku lat Centrów Kulturalno – Oświatowo – Rekreacyjnych w Skępem i w Wólce. W zakresie sportu i rekreacji potrzeby mieszkańców zabezpiecza Uczniowski Klub Sportowy „SKOMPENSIS”, place zabaw - nad Jeziorem Wielkim i przy każdej placówce oświatowej, siłownia zewnętrzna nad Jeziorem Wielkim, hala sportowa przy Miejskim Zespole Szkół w Skępem, boisko „Orlik” przy Miejskim Zespole Szkół w Skępem, boisko pełnowymiarowe przy Zespole Szkół im. Waleriana Łukasińskiego w Skępem. Ważny udział w tym życiu zaznaczają także lokalni twórcy i poeci. Aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w życie gminy koncentruje się, także wokół czterech kół gospodyń wiejskich (Koło Gospodyń Wiejskich „Łęczanki”, Koło Gospodyń Wiejskich „Jarczewianki”, Koło Gospodyń Wiejskich Józefkowo, Koło Aktywnych Kobiet Wioska), Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Koła Nr 6.

Wierni od końca lat 90 ubiegłego wieku zgromadzeni są w dwóch parafiach rzymskokatolickich: pw. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny skupionej przy Kościele i Klasztorze o.o. Bernardynów, oraz parafii Miłosierdzia Bożego z kościołem w centrum miasta.

Należy podkreślić wysokie walory przyrodniczo-krajoznawcze (lesistość, jeziora, urozmaicona rzeźba terenu) wzbogacone walorami kulturowymi. Bowiem gmina posiada możliwości rozwoju różnych form turystyki (nadwodny wypoczynek pobytowy, formy krajoznawcze, zarówno powierzchniowe i w nawiązaniu do systemu szlaków turystycznych, turystyka pielgrzymkowa i agroturystyka). Skępe posiada ciekawe zabytki.

Źródło: strona internetowa - www.bip.skepe.pl

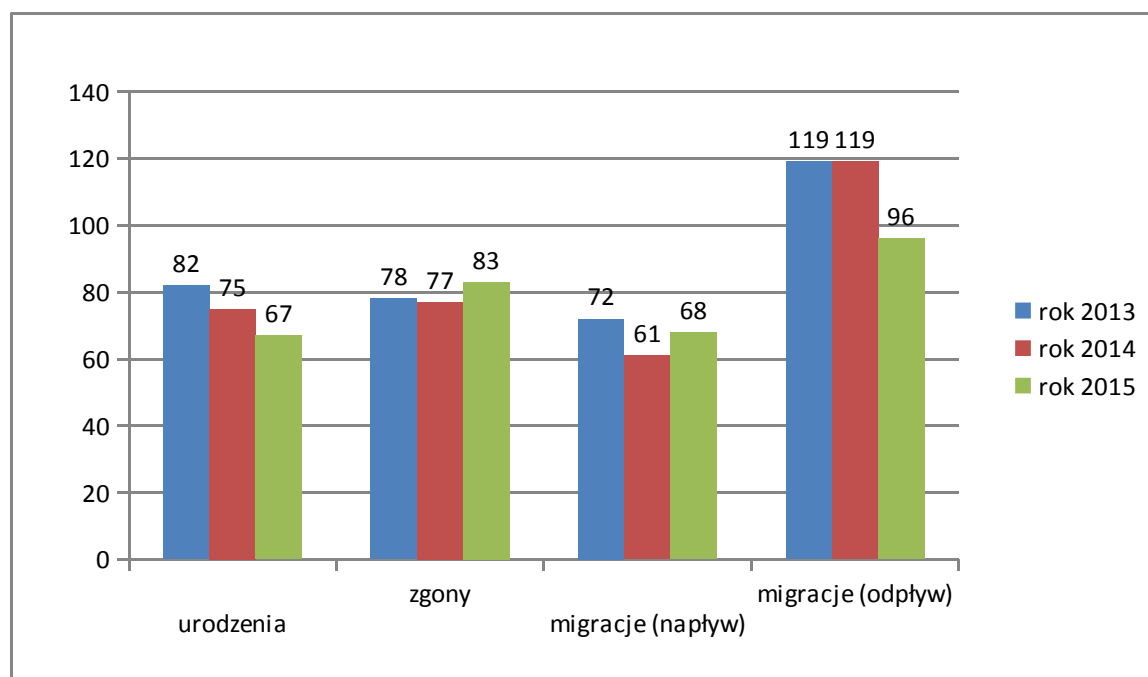
III. Diagnoza problemów społecznych

1. Demografia

Z danych na 31.12.2013r. wynika, że Gminę Skępe zamieszkiwało 8.234 osób, na dzień 31.12.2014 r. zamieszkiwało 8.192 osób, natomiast na dzień 31.12.2015 r. zamieszkiwało 8.183 osób. Liczba mieszkańców w gminie nie zmienia się w sposób drastyczny, jednak wykazuje tendencję malejącą. W strukturze ludności gminy w latach 2013-2015 (dane GUS – demografia), wg grup wiekowych (grupa wieku 10 lat), najwięcej ludności było w przedziale wiekowym 20-29 lat w 2015 r. -1125 osób, w roku 2014 r. -1129 osób, w roku 2013 - 1142 osób.

Wykres 1

Wybrane dane demograficzne gminy Skępe w latach 2013-2015

Źródło: GUS. Baza demografia.

Z powyższego wykresu wynika, że w latach 2013-2015 obserwuje się w gminie tendencje spadkową wskaźnika przyrostu naturalnego. Wskaźnik zgonów wykazywał tendencję skokową. Skala przemieszczeń charakteryzuje się zmniejszonym odpływem ludności, natomiast napływ ludności wykazywał tendencję skokową.

2. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Skępe realizuje Miejsko- Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS).

Podstawowym zadaniem MOPS jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej w oparciu o instrumenty, określone w ustawie o pomocy społecznej, czyli podejmowanie działań, nakierowanych na udzielanie osobom różnych form wsparcia, pozwalających na przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać przy wykorzystaniu własnych umiejętności, możliwości, zasobów i uprawnień.

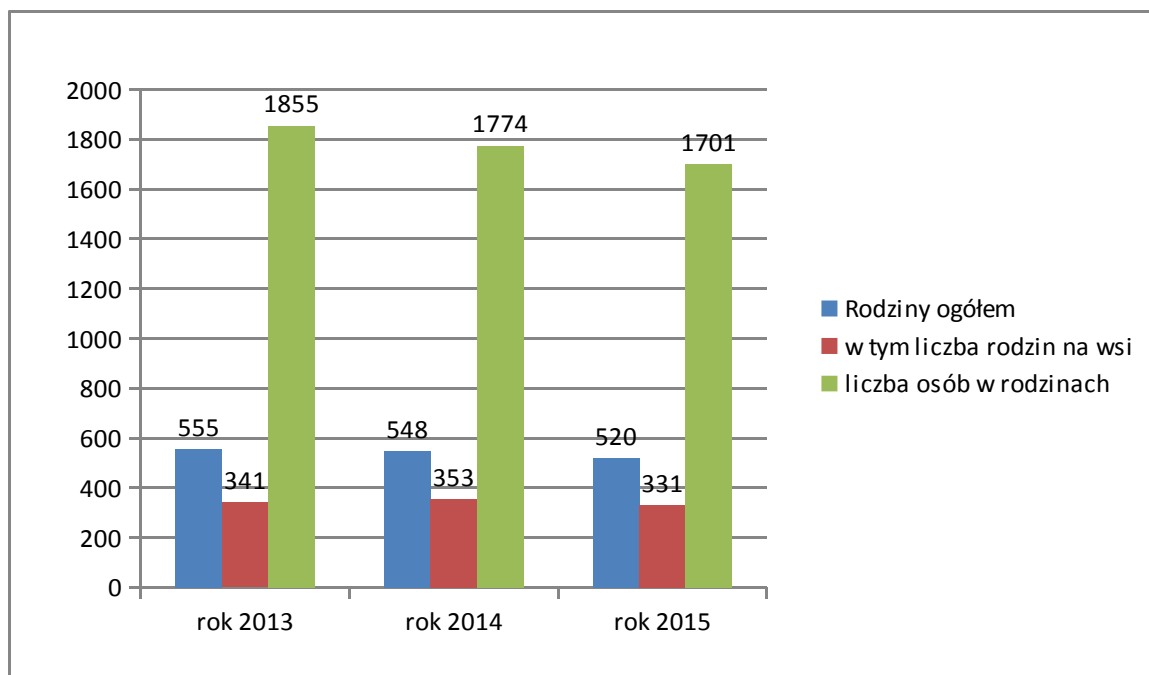
Ośrodek może realizować inne zadania, powierzone mu przez właściwe organy na podstawie innych ustaw. Do tych dodatkowych zadań należy realizacja świadczeń pieniężnych na rzecz rodziny w postaci:

- przyznawania świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego 500plus,
- prowadzenia postępowania administracyjnego w sprawie świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych,
- prowadzenia postępowania w zakresie dodatków mieszkaniowych i energetycznych .

W ramach realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z obowiązków ustawowych, realizacji projektów i programów, MGOPS w Skępem stara się aktywnie współpracować z różnymi instytucjami, organizacjami działającymi w tym obszarze. Współpraca ta polega na podejmowaniu działań interdyscyplinarnych w obszarze: przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodzin, osób niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wykres 2

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2013-2015

Źródło: Dane ze sprawozdań MGOPS Skępe

Z powyższego zestawienia wynika, że ogólna liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmniejsza się.

Czynnikami, które mogą prowadzić do wykluczenia społecznego są obszary problemowe, zdiagnozowane na podstawie powodu korzystania z pomocy społecznej. Obszary te wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie rodziny.

Różnorodność osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej dotyczy zarówno struktury wiekowej, liczebności gospodarstw domowych, typów rodzin, a także obszarów problemowych. Tabela poniżej przedstawia powody trudności życiowych rodzin, uzasadniające udzielenie pomocy.

Tabela 1

Liczba świadczeniobiorców i powody przyznania pomocy przez MGOPS w latach 2013-2015

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	Lata		
	2013	2014	2015
ubóstwo	515	501	519
sieroctwo	0	0	0

bezdomność	6	6	3
potrzeba ochrony macierzyństwa,	178	180	203
w tym: wielodzietność	110	106	108
bezrobocie	389	373	365
niepełnosprawność	135	121	125
długotrwała i ciężka choroba	52	52	53
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem,	115	95	100
w tym: rodziny niepełne	79	67	77
rodziny wielodzietne	32	24	23
przemoc w rodzinie	0	0	0
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
alkoholizm	16	14	20
narkomania	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	5	2
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
zdarzenie losowe	0	0	4
sytuacja kryzysowa	0	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	1	0	4

Źródło: Dane ze sprawozdań MGOPS Skępe

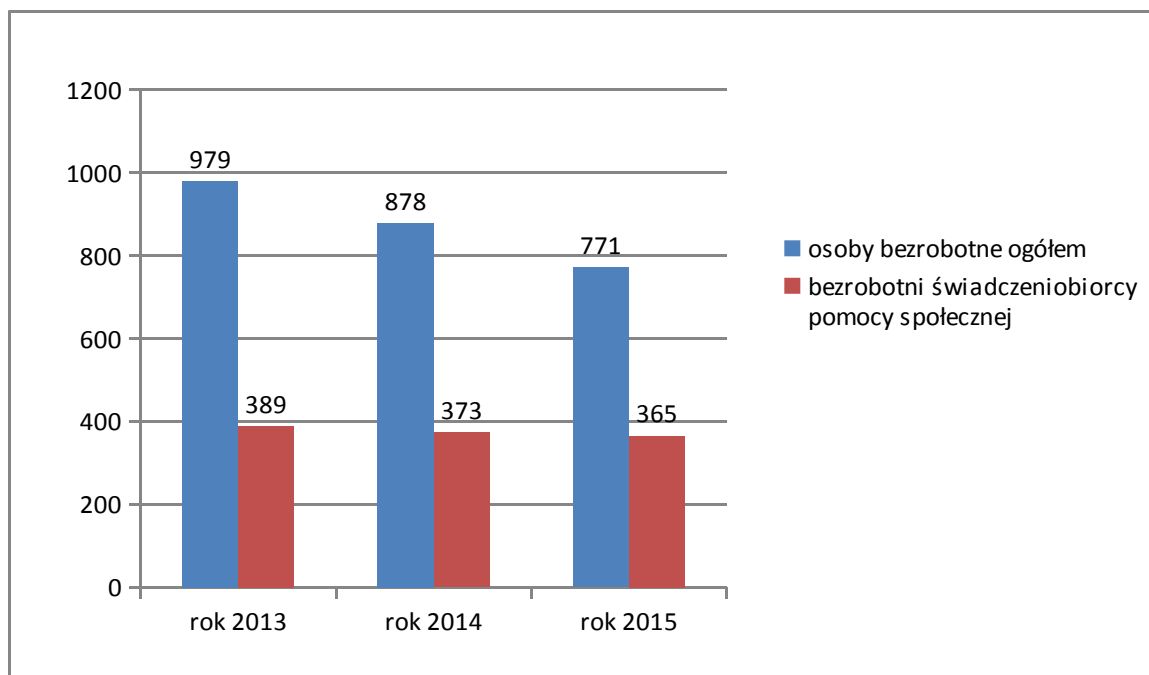
Z powyższego zestawienia wynika, że dominującą grupę stanowią osoby i rodziny żyjące w **ubóstwie**. Rodziny żyjące w ubóstwie nie są w stanie zabezpieczać swoich podstawowych potrzeb. Dla celów pomocy społecznej kategorii ubóstwa określa kryterium dochodowe. Przykładami przejawów ubóstwa są niedostatki w możliwościach korzystania z podstawowych produktów, usług i środków, nieodzownych dla zachowania życia, zdrowia i zapewnienia właściwego rozwoju fizycznego oraz intelektualnego osoby lub rodziny. Ten stan w sposób znaczący wpływa na zaburzenie funkcji społecznych. Skala

zjawiska ubóstwa jest uzależniona od wielu czynników, jak: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Kolejnym poważnym obszarem problemów jest **bezrobocie**. Trudna sytuacja na rynku pracy, brak nowych miejsc pracy, kryzys i likwidacja dotychczasowych miejsc pracy prowadzi do zwiększenia bezrobocia. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część osób, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, mimo podejmowania starań nie jest zatrudniona i nie wykonuje żadnej pracy zarobkowej. Osoby bezrobotne uzyskują pomoc finansową z MGOPS i są motywowane w kierunku podwyższania kwalifikacji zawodowych, jak również zdobywanie umiejętności poruszania się na rynku pracy w celu znalezieniu zatrudnienia.

Wykres 3

Liczba bezrobotnych świadczeniobiorców MGOPS na tle osób bezrobotnych ogółem w gminie Skępe w latach 2013-2015

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie, sprawozdania MGOPS Skępe

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba osób bezrobotnych w Gminie Skępe wykazuje tendencję malejącą. Procentowy udział bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej kształtuje się na tle ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w sposób następujący: w roku 2013 stanowili 39,73% ogółu bezrobotnych z terenu gminy Skępe, w roku 2014- 42,48 %, natomiast w roku 2015 – 47,34%.

Trzecim w kolejności czynnikiem korzystania z pomocy społecznej jest **potrzeba ochrony macierzyństwa**. Rodzina i jej członkowie są podstawowym podmiotem polityki społecznej. Przemiany, jakim w obecnych czasach podlegają role rodzicielskie i rodzinne, powodują zwrócenie uwagi na fakt, że zachodzące niekorzystne dla rodziny zjawiska, takie jak spadek poczucia bezpieczeństwa osobistego i publicznego, obniżający się poziom przyrostu naturalnego, ubożenie społeczeństwa i inne, sprawiają, że konieczne jest traktowanie rodziny jako obszaru ryzyka. Zwrócić uwagę należy na to, że wczesne rodzicielstwo, a w sposób szczególny wczesne macierzyństwo, może stanowić mechanizm utrwalający biedę i wykluczenie społeczne.

2.1. Wspieranie rodzin

Samorządy lokalne odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Działania na rzecz rodziny to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całej społeczności, dlatego jest to tak istotne zadanie.

Od 2012 uregulowania prawne dotyczące wspierania rodziny i pieczy zastępczej zostały wyłącznie z ustawy o pomocy społecznej i zawarte w nowej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Niezbędną formą wsparcia w rodzinie jest **asystent rodziny**. Do zadań asystenta rodziny należy towarzyszenie rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców. Efektem powinno być odzyskanie kontroli nad własnym życiem tak, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Pomocą asystenta rodziny w roku 2015 objęto było 12 rodzin, z czego 2 zobowiązanych prawomocnym wyrokiem Sądu. Art. 191 ust. 8 pkt 1-3, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa wydatki gminy w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej: 10%, 30% i 50% odpowiednio w pierwszym, drugim i trzecim roku i latach następnych. Gmina Skępe pokrywała koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej:

- w roku 2013 na łączną kwotę: 956,40 zł (2 dzieci)
- w roku 2014 na łączną kwotę: 3.582,52 zł (2 dzieci)
- w roku 2015 na łączną kwotę: 7.119,48 zł (2 dzieci).

3. Bezrobocie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osoba bezrobotna to osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia.

Na koniec grudnia 2015 roku w Gminie Skępe zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lipnie było ogółem 771 osób bezrobotnych, w tym kobiet 385, oraz 386 mężczyzn.

Bezrobocie, wymienione w art. 7 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, jest jednym z ryzyk uzasadniających przyznanie świadczeń pomocy społecznej. W roku 2015 rodziny, w których występuje

bezrobocie stanowią ponad 70 % ogółu osób korzystających z systemu pomocy społecznej w MGOPS w Skępem. Z uwagi na fakt, że osoby bezrobotne korzystające ze wsparcia pomocy społecznej to najczęściej osoby o niskim stopniu wykształcenia bez przygotowania zawodowego, grupa ta z pewnością stanowić będzie znaczny odsetek osób wymagających wsparcia.

4. Uzależnienia

W znaczeniu potocznym uzależnienie rozumiane jest jako nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji, a w szczególności: alkoholu, narkotyków, leków, dopalaczy. W szerszym znaczeniu za osoby uzależnione uważa się także nadużywające gier hazardowych, oglądania telewizji, internetu, zakupów czy też pracy. Uzależnienie niezależnie od postaci wpływa destrukcyjnie na jednostkę, powodując jej marginalizację i wykluczenie społeczne. Problemy wynikające z uzależnienia są ściśle związane z innymi problemami społecznymi. Najczęściej spotykane zagrożenia:

- zagrożenie życia,
- rozpad rodziny,
- utrata miejsca pracy,
- łamanie norm społecznych i prawnych.

Skala problemów wynikających z uzależnienia jest na tyle duża i poważna, że działania w tym zakresie regulowane są ustawą, a każda gmina musi mieć Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W ramach w/w Programu wchodzi następujące zadania:

- w ramach profilaktyki:
 - prowadzenie profilaktycznych programów edukacyjnych w szkołach,
 - przeprowadzanie systematycznych kontroli przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi,
 - funkcjonowanie świetlic środowiskowych,
 - współpraca z policją, z ośrodkiem pomocy społecznej, placówkami oświatowymi w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,

- bieżąca ocena sytuacji dotycząca skuteczności podejmowanych działań profilaktycznych,
- wspomaganie działalności szkół, instytucji służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

➤ w ramach terapii:

- prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego,
- uzyskanie bezpłatnej pomocy psychologicznej.

Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne z uwagi na znaczny odsetek osób dotkniętych problemem, które nie szukają wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych. Skalę tego problemu przedstawimy na podstawie danych z Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2015 w ramach działalności Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzono w punkcie konsultacyjnym 73 rozmowy indywidualne dotyczące uzależnienia własnego lub kogoś z rodziny. Na podstawie wniosków i pism skierowanych do Komisji wezwano 63 osoby, którym udzielono pomocy interwencyjno-motywuującej. Komisja po zebraniu opinii środowiskowej i policji, skierowała 3 wnioski do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. W pracy Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczy 4 członków. W roku 2015 przeprowadzono w punktach sprzedaży napojów alkoholowych 1 kontrolę, zgodne z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Tabela 2

Nadużywanie alkoholu i problemy z nim związane, gdzie konieczna była interwencja Policji kształtowało się następująco:

Rok	Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	Liczba przestępstw dot. stanu trzeźwości – zatrzymanie nie-trzeźwych kierujących	Zakłócenia ciszy nocnej
2013	25	18	0
2014	28	24	6
2015	42	19	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie.

5. Niepełnosprawność

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): „Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”. Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, szczególnie jednak należy uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. Sam fakt uszkodzenia funkcji życiowych utrudnia, wręcz uniemożliwia wykonywanie zadań społecznych, co dodatkowo pogłębia stan izolacji psychicznej, którą już wcześniej wywołała choroba. W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym pomimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Osoby niepełnosprawne niemal każdego dnia borykają się ze skutkami barier architektonicznych, transportowych i komunikacyjnych, z zasadami i kierunkami opartymi na nadopiekuńczości oraz brakiem odpowiednich modyfikacji w udogodnieniach i formach działania. W roku 2015 rodziny, w których występuje niepełnosprawność stanowią ponad 24 % ogółu osób korzystających z systemu pomocy społecznej w MGOPS w Skępem.

6. Sytuacja osób starszych

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym świecie bardzo zmieniła się. Obecnie nie do końca można sprecyzować pojęcie człowiek stary. Wiek biologiczny nie zawsze jest tożsamy ze zmianami psychofizycznymi, dlatego przyjmujemy, że tym pojęciem określamy ludzi w wieku poprodukcyjnym, emerytalnym. Okres ten staje się okresem wyciszenia, zasłużonego wypoczynku za pracę i wychowanie dzieci. Ale często z chwilą przejścia na emeryturę pogarsza się wskaźnik jakości życia.

Sytuacja ludzi starszych jest uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie stanu zdrowia, opieka zdrowotna, zanik tradycji międzypokoleniowych, przemiany kulturowe, pogorszenie sytuacji materialnej. Występuje stopniowe obniżenie procesów poznawczych, sztywność schematów myślowych, mniejsza zdolność przystosowawcza do nowych sytuacji. W sferze uczuć pojawia się osłabienie zainteresowaniami innymi osobami, niestabilność i zmienność nastrojów, skłonność do depresji, domaganie się pomocy.

Ludzie starzy stanowią w społeczeństwie liczną grupę, dlatego ich potrzeb nie można zignorować czy pominąć. Przedłużenie się życia ludzkiego, zmiany biologiczne i psychiczne implikują konieczność pomocy ze strony osób drugih.

Wielu z nich ma trudności w samodzielnym wykonywaniu podstawowych czynności życia codziennego, cierpią na brak aktywności, izolację. Wśród osób starszych widoczne jest zjawisko osamotnienia i braku kontaktów wewnątrzrodzinnych. Dlatego istotne są odwiedziny pracowników socjalnych u osób starszych, samotnych, gdzie prowadzone są rozmowy, w toku których wysłuchują niejednokrotnie marzeń, rozładują napięcia.

Przepisy zawarte w ustawie o pomocy społecznej zamknęły tej grupie społecznej drogę do ubiegania się o pomoc materialną, określając sztywno kryterium dochodowe rodziny, osoby.

Konsekwencje socjalne starzenia się ludności to większe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Na terenie Gminy Skępe usługi opiekuńcze świadczone są na rzecz osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a były jej pozbawione. Usługi opiekuńcze są realizowane 5 dni w tygodniu, w dni pracujące, w miejscu zamieszkania na rzecz osób, które ze względu na stan zdrowia lub/i wiek wymagają pomocy osób drugih. W 2015 r. usługi opiekuńcze świadczone na rzecz 23 osób, w roku 2014 na rzecz 21 osób, natomiast w roku 2013 na rzecz 17 osób.

Formalne wsparcie świadczone w miejscu zamieszkania seniora nie zawsze okazuje się wystarczające i wymagane jest zapewnienie stałej opieki w postaci pobytu w domu pomocy społecznej. Ośrodek kieruje do placówki jedynie te osoby, gdy brak jest możliwości zapewnienia całodobowych usług w miejscu zamieszkania odpowiadającym potrzebom Klienta. Gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, jest zobowiązana do wnoszenia opłaty w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w DPS, a opłatami wnoszonymi przez osoby (małżonek, zstępni, wstępni). Należy jednak podkreślić, że osoby : małżonek, wstępni przed zstępnymi i gmina nie mają obowiązku opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność. Mieszkaniec domu wnosi nie więcej niż 70% swojego dochodu.

Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej i odpłatność gminy za ich pobyt kształtowała się następująco:

- w roku 2013 był koszt 261.931,29 zł (10 osób),
- w roku 2014 był to koszt 334.261,35 zł (14 osób),
- w roku 2015 był to koszt 361.677,22 zł (14 osób).

Z rozeznania pracowników socjalnych wynika, że w najbliższych latach będzie wzrastało zapotrzebowanie na tę formę pomocy.

7. Edukacja

Prawidłowy rozwój społeczeństwa zależy w dużej mierze od poziomu jego świadomości. Kształtowaniem pozytywnych postaw społecznych zajmują się instytucje, organizacje wychowawczo-edukacyjne, które poprzez realizowane zadania zapobiegają niebezpiecznym zjawiskom społecznym. Ich działania profilaktyczno-wychowawcze dążą do eliminowania czynników szkodliwych dla zdrowego funkcjonowania jednostek i rodzin w społeczeństwie. Osiągnięcie przez społeczność gminy odpowiedniego poziomu wiedzy w zakresie problematyki społecznej spowoduje, że będzie ono skuteczniej reagowało na wszystkie przejawy patologii. Edukacja daje możliwość nabycia kompetencji (umiejętności, wiedzy i postaw), które są niezbędne do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym. Na terenie gminy funkcjonują dwa przedszkola publiczne: Publiczne Przedszkole im. Ewy Szelburg-Zarembiny w Skępem oraz Przedszkole Publiczne w Wiosce „Przedszkole pod lipami” oraz Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Nad Rzeczką”, przedszkole niepubliczne „Klub Malucha”. Młodsza młodzież uczy się w 3 szkołach podstawowych: w Skępem, Wólce, Czermnie i oddziale filialnym skępskiej podstawówki w Łąkiem oraz Gimnazjum w Skępem. Starsza zaś ma do wyboru szkołę ponadgimnazjalną w Zespole Szkół im Waleriana Łukasińskiego w Skępem.

Tabela 3

Liczba uczniów w placówkach gminy

L.p.	Placówka oświatowa	Rodzaj placówki	Liczba uczniów
1.	Miejski Zespół Szkół w Skępem	zespół szkół	642
	Szkoła Podstawowa im. G. Zielińskiego	szkoła podstawowa	399
	Gimnazjum im. Kościeleckich	gimnazjum	243
2.	Szkoła Podstawowa w Czermnie	szkoła podstawowa	44
3.	Szkoła Podstawowa w Wólce	szkoła podstawowa	33
4.	Publiczne Przedszkole im. Ewy Szelburg-Zarembiny w Skępem	przedszkole	50
5.	Przedszkole Publiczne w Wiosce „Przedszkole pod lipami”	przedszkole	50

Źródło: dane UMiG Skępe , stan na 19.09.2016 r.

8. Zdrowie

Jednym z wyznaczników jakości życia mieszkańców jest ich stan zdrowia. Na dobry stan zdrowia społeczeństwa ma wpływ szereg czynników, takich jak: dobrze zorganizowana opieka zdrowotna, powszechna dostępność do świadczonych usług medycznych , wysoka jakość świadczonych usług medycznych, działania profilaktyczno-edukacyjne w zakresie ochrony zdrowia. Wszystkie wymie-

nione czynniki warunkują poczucie bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy. Na terenie Gminy Skępe podmiotami zajmującymi się sprawami zdrowia zajmują się podmioty prowadzące usługi medyczne. Zasadniczym elementem opieki zdrowotnej w Polsce są obecnie lekarze pierwszego kontaktu, realizujący podstawową opieką zdrowotną (POZ). Zawiera się w niej leczenie oraz profilaktyka chorób, rehabilitacja, orzekanie o stanie zdrowia, a także zapewnienie pacjentom opieki pielęgniarki środowiskowej oraz położnej.

9. Mieszkalnictwo i bezdomność

Jedną z podstawowych potrzeb życiowych człowieka jest posiadanie własnego mieszkania, którego standard zależy od jego indywidualnych możliwości finansowych. Zła sytuacja ekonomiczna części społeczności powoduje zachwianie poczucia bezpieczeństwa poprzez, np. zagrożenie eksmisją. Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób ubogich nie posiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie orzeczenia sądowego. Poza tym zadaniem gminy jest dostarczanie lokali zamiennych czy pomieszczeń tymczasowych. gospodarka terenami, budownictwo komunalne, finansowanie dodatków mieszkaniowych, remonty budynków mieszkalnych będących w gestii gminy, opracowanie i realizacja zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, i inne. Z kolei ustawa o pomocy społecznej określa, że do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminy, należy udzielanie schronienia osobom tego pozbawionym, w tym bezdomnym. W roku 2013 a także w roku 2014 udzielono 6 osobom bezdomnym pomocy, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, natomiast w roku 2015 udzielono 3 osobom bezdomnym pomocy, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Mieszkaniowy zasób Miasta i Gminy Skępe to lokale mieszkalne stanowiące własność gminy i mieszkania Agencji Nieruchomości Rolnych O/T w Bydgoszczy pozostające w administracji Miasta i Gminy Skępe na mocy umowy z dnia 24.10.2006 r. z późniejszymi aneksami.

Tabela 4

Mieszkaniowy zasób Miasta i Gminy Skępe

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja lokali mieszkalnych	Liczba lokali mieszkalnych	Powierzchnia użytkowa w m ²
1.	Czermno	budynek drewniany	1	54,30 m ²

2.	Kukowo	budynek murowany	1	46,0 m ²
3.	Boguchwała	budynek murowany po szkole podstawowej	3	1) 29,0 m ² 2) 36,49 m ² 3) 40,74 m ²
4.	Wólka	lokal mieszkalny przy szkole podstawowej	1	73,14 m ²
5.	Łąkie	lokal mieszkalny przy szkole podstawowej	1	32,70 m ²
mieszkania Agencji Nieruchomości Rolnych O/T w Bydgoszczy pozostające w administracji Miasta i Gminy Skępe na mocy umowy z dnia 24.10.2006 r. z późn. aneksami				
1.	Wioska	budynek „ogrodnika”	3	1) 4 6 , 0 m 2 2) 5 4 , 6 0 m 2 3) 3 8 , 5 5 m 2
2.	Wioska	mieszkanie w budynku Pałacu	1	79,00 m ²
3.	Wioska	mieszkania w budynku przedszkola	2	1) 7 9 , 2 8 m

				2
				2) 4
				4
				,
				8
				0
				m
				2

Źródło: dane UMiG Skępe

10. Przemoc w rodzinie

Przemoc rozumiana jest jako akt godzący w wolność osobistą jednostki i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przenosi się ona również na grunt rodzinny i jest w nim często spotykanym zjawiskiem, niezależnym od kultury, środowiska, wyznania, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Przemoc w rodzinie to zachowanie, które poniża jednostkę, powoduje obrażenia fizyczne, jednocześnie naruszając w ten sposób prawo. Rzadko jest to incydent jednorazowy. Zazwyczaj staje się jednym z wielu ogniw łańcucha agresji.

Zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między Burmistrzem Miasta i Gminy Skępe , a podmiotami, o których mowa w art. 9a ust.3ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W skład Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

1. Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skępem,
2. Opieki zdrowotnej,
3. Policji,
4. Oświaty,
5. Sądu Rejonowego,
6. Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. W ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Skępe w roku 2015 odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego i objętych zostało 22 rodziny, 62 osoby pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele:

1. Miejsko-Gminnego Pomocy Społecznej,
2. Opieki zdrowotnej,
3. Policji,
4. Oświaty,
5. Sądu Rejonowego,
6. Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół Interdyscyplinarny lub wynikający z problemów występujących w indywidualnych przypadkach, zgłaszanych przez uprawnione podmioty. W przypadku wystąpienia w rodzinie zjawiska przemocy nastąpić może wszczęcie procedury przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”- A przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w art.9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta” -A do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od wszczęcia procedury. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego po otrzymaniu formularza

”Niebieska Karta” -A niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go do grupy roboczej. Przed przystąpieniem do wykonywania czynności, o których mowa w art. 9 b ust. 2 i 3, każdy członek Grupy Roboczej składa oświadczenie, o którym mowa w art. 9 c ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, dotyczące zachowania poufności wszelkich informacji i danych uzyskanych przy realizacji zadań.

W okresie I-XII 2015 r. zostało powołanych 22 grup roboczych, które łącznie odbyły 28 spotkań. Podczas posiedzeń udzielono pomocy i wsparcia 22 rodzinom zgodnie z potrzebami i możliwościami.

W okresie od I-XII 2015 r. wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego 18 Niebieskie Karty-A, założonych przez Policję. Ponadto w okresie sprawozdawczym zostało sporządzonych 12 Niebieskich Kart-C, 11 Niebieskich Kart-D.

Sytuacja w rodzinach w których dochodzi do przemocy była monitorowana poprzez:

- wizyty pracownika socjalnego w środowisku,
- wizyty dzielnicowego KPP w środowisku,
- wizyty kuratora sądowego w środowisku,
- stałą i systematyczną współpracę z pedagogami ze szkół.

W stosunku do osób stosujących przemoc były podejmowane następujące działania:

- skierowanie do Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- kierowanie do specjalistów : do psychologa, do terapeuty ds. uzależnień,
- kierowanie wniosków do Prokuratury,
- informowanie Sądu Rodzinnego,

Informacja o miejscach, w których można uzyskać pomoc była rozpowszechniana poprzez:

- informacje przekazywane podczas spotkań grup roboczych,
- informacje przekazywane przez pracowników socjalnych.

11. Przestępczość i bezpieczeństwo

Przestępczość – jest to zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na

obszarze danej jednostki terytorialnej. Przystępczość jest zjawiskiem społecznym. Charakteryzuje się następującymi cechami:

- stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego,
- wyraża się we wzroście liczby osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu ludności.

Ogólna liczba przestępstw popełnionych przestępstw w roku 2013 wyniosła 127, w roku 2014 wyniosła 140, natomiast w roku 2015 wyniosła 100.

Tabela 5

Dane dotyczące popełnionych przestępstw na terenie gminy Skępe w latach 2013-2015

Rodzaj przestępstwa	Liczba		
	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Bójka i pobicie	0	1	0
Kradzież	39	26	12
Rozbój	0	0	0
Uszkodzenie rzeczy	7	7	6
Uszczerbek na zdrowiu	1	1	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie.

Skępe jest gminą o średniej wielkości, w której jest dość łatwo zapewnić bezpieczeństwo swoim mieszkańcom. Jednak charakter gminy turystycznej ze względu na dość atrakcyjne położenie geograficzne sprzyja okresowemu napływowi gości w okresie turystycznym. Zjawisko to może bezpośrednio stymulować wzrost przestępczości. Tak przedstawiony wizerunek gminy wymaga zintegrowanego przeciwdziałania ze strony służb porządkowych i zaangażowania społeczeństwa. Ograniczeniu

zjawisk patologicznych, które mają bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców sprzyjają również działania profilaktyczno-edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, jak również współpraca rodziny i instytucji uczestniczących w procesie wychowania.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Analiza SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„mocnych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej wzmocnieniu;

„słabych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać;

„szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;

„zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej, • działalność instytucji pracujących na rzecz osób potrzebujących, • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, • dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe, • wykwalifikowana i kompetentna, stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców, • niewystarczająca oferta zatrudnienia, • mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, • istnienie szarej sfery zatrudnienia, • brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, • niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego dla młodzieży zagrożonej demoralizacją,

<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, • otwartość ośrodka pomocy społecznej i samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • oferty sportowe i kulturalne, • włączanie się mieszkańców w działania na rzecz swoich społeczności lokalnych, • funkcjonowanie na terenie miasta placówek służby zdrowia, • wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych, otwartość na nowe rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań chronionych, socjalnych i niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych, • brak poradni rodzinnych, • wysoki poziom długotrwałego bezrobocia i wysoka stopa bezrobocia, • mały potencjał sektora pozarządowego, w szczególności działającego na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci, bezrobotnych, • odpływ wykwalifikowanej i wykształconej kadry, • niski prestiż służb społecznych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • ciągły wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej, • regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie, • zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, • utrzymanie stanowiska pracy asystenta rodziny, • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, np. z Europejskiego Funduszu Społecznego, • sprzyjające położenie geograficzne dla rozwoju sportu i rekreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • alienacja społeczna, • preferowanie konsumpcyjnego stylu życia, • ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, • niekorzystne zjawiska demograficzne, • brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia, • niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej, • brak precyzyjnych przepisów prawnych wymiaru sprawiedliwości, • brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, • rosnąca ilość rodzin wieloprotymowych, • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, • brak dostatecznych środków finansowych na walkę z problemami społecznymi.

V. Adresaci strategii

Adresatami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są mieszkańcy Gminy Skępe, zarówno osoby samotne jak i rodziny, które wymagają pomocy w odzyskaniu sił, wiary w siebie i zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

VI. Cele strategii

Głównym i nadrzędnym celem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Skępe na lata 2017-2026” jest zbudowanie zintegrowanego systemu oparcia społecznego, umożliwiającego rozwój nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego. Ukierunkowany on jest na zaspokojenie potrzeb bytowych całej rodziny.

Nazwa głównego celu strategicznego to: **zintegrowany i efektywny system zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych.**

Cele strategiczne:

1. Wzmacnianie trwałości rodziny i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne.

Kierunki działań:

- praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny,
- rozwijanie specjalistycznego poradnictwa, w tym poradnictwa rodzinnego,
- zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży (np. zabezpieczenie posiłków, stypendiów itp.),
- rozwój grup wsparcia, grup samopomocowych i edukacyjnych,
- zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny z instytucjami i organizacjami,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne sportowe, manualne, ruchowe itp.),
- inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną (organizowanie imprez, festynów).

2. Minimalizowanie zjawiska wykluczenia społecznego.

Kierunki działań:

- świadczenie pomocy finansowej, rzeczowej dostosowanej do potrzeb, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej,
- wsparcie w poprawie warunków mieszkaniowych, wypłata dodatków mieszkaniowych i energetycznych,
- realizacja świadczeń rodzinnych, wychowawczych i pomocy osobom uprawnionym do alimentacji,
- rozwój pracy socjalnej na rzecz osób wykluczonych (np. motywowanie do poszukiwania pracy, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, itp.),
- rozwój współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (np. upowszechnianie ofert pracy i informacji o szkoleniach, informacja o usługach poradnictwa zawodowego itp.),
- aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją poprzez udział w kursach i szkoleniach,
- organizowanie prac społecznie-użytecznych,
- rozwój specjalistycznego poradnictwa, wsparcia psychologicznego,
- wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych .

3. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Kierunki działań:

- zapewnienie odpowiednich form opieki osobom tego potrzebującym (usługi opiekuńcze, DPS),
- praca socjalna z rodziną na rzecz zintensyfikowania kontaktów, zaangażowania się w pomoc i opiekę,
- współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- udzielanie pomocy finansowej.

4. System rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie .

Kierunki działań:

- realizacja Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach, prowadzenie kampanii społecznych itp.;
- rozwój współpracy instytucji i organizacji działających w sferze przeciwdziałania uzależnieniom,
- kontynuowanie prac zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- rozwój specjalistycznego poradnictwa psychologicznego,
- rozwój grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

5. Przeciwdziałanie trwałemu ubóstwu i bezdomności

Kierunki działań:

- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa materialnego i mieszkaniowego wśród osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wzmacnianie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami,
- wspieranie mieszkańców gminy przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów w zakresie rozwiązywania problemów socjalnych, a także nabywania umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomoc psychologiczna oraz prawna dla osób i rodzin doświadczających trudności życiowych,
- zapewnienia dostępu do podstawowych dóbr i zasobów materialnych, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej,
- przeciwdziałanie przyczynom bezdomności na terenie miasta, prowadzenie działań w zakresie prewencji przed utratą mieszkania, eksmisją i bezdomnością,
- zwiększenie na terenie gminy zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych, wspieranie rozwoju różnych form budownictwa społecznego.

VII. Harmonogram realizacji celów strategicznych

L.p.	Kierunki działań	Planowany okres realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
-------------	-------------------------	-----------------------------------	---------------------	------------------

CEL: wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne				
1.	praca socjalna z rodziną, praca asystentów rodziny	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba rodzin
2.	rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym poradnictwa rodzinnego	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	rodzaje wsparcia
3.	zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży (np. zabezpieczenie posiłków, stypendiów)	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	liczba dzieci objętych wsparciem
4.	zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny z instytucjami i organizacjami	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kulturalno-Oświatowo-Rekreacyjne	liczba instytucji i organizacji
5.	zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (zajęcia pozalekcyjne sportowe, manualne, ruchowe itp.)	2017-2026	Centrum Kulturalno-Oświatowo-Rekreacyjne, szkoły, UKS, Urząd Miasta i Gminy	oferta dla dzieci i młodzieży
6.	inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną (organizowanie imprez, festynów)	2017-2026	Urząd Miasta i Gminy, Centrum Kulturalno-Oświatowo-Rekreacyjne	liczba przedsięwzięć
CEL: minimalizowanie zjawiska wykluczenia społecznego				
1.	świadczenie pomocy finansowej, rzeczowej dostosowanej do potrzeb osoby lub rodziny zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba rodzin i osób objętych pomocą
2.	wsparcie w poprawie warunków mieszkaniowych, wypłata dodatków mieszkaniowych i energetycznych	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	liczba rodzin i osób objętych pomocą
3.	realizacja świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	liczba rodzin i osób objętych pomocą
4.	rozwój pracy socjalnej na	2017-2026	Miejsko-Gminny	liczba osób obję-

	rzecz osób marginalizowanych (np. motywowanie do poszukiwania pracy, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, itp.)		Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy - Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	tych wsparciem
5.	rozwój współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (np. upowszechnianie ofert pracy i informacji o szkoleniach, informacja o usługach poradnictwa zawodowego itp.)	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	rodzaje wsparcia
6.	aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją poprzez udział w kursach i szkoleniach	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	liczba osób objętych wsparciem
7.	wykonywanie prac społecznie-użytecznych	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	liczba osób
8.	rozwój specjalistycznego poradnictwa, wsparcia psychologicznego	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy - Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	rodzaje wsparcia
9.	wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych (pomoc w opłatach mieszkaniowych, skierowanie do placówek działających na rzecz bezdomnych)	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	liczba osób objętych pomocą
CEL: wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych				
1.	zapewnienie odpowiednich form opieki osobom tego potrzebującym (usługi opiekuńcze, pobyt w domu pomocy społecznej)	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba osób objętych pomocą
2.	praca socjalna z rodziną na	2017-2026	Miejsko-Gminny	liczba osób, ro-

	rzecz zintensyfikowania kontaktów, zaangażowania się w pomoc i opiekę		Ośrodek Pomocy Społecznej	dzin objętych pomocą
3.	współpraca z innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba instytucji
4.	udzielanie pomocy finansowej	2017-2016	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób, rodzin objętych pomocą
CEL: system rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej				
1.	realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów dla Miasta i Gminy Skępe oraz realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Skępe	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	wskaźniki programu
2.	propaganda przeciw uzależnieniom (prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach itp.)	2017-2026	Urząd Miasta i Gminy - Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	liczba wykładów, spotkań,
3.	rozwój współpracy instytucji i organizacji działających w sferze przeciwdziałania uzależnieniom	2017-2026	Urząd Miasta i Gminy - Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	liczba instytucji i organizacji
4.	działania zespołu interdyscyplinarnego	2017-20126	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	liczba posiedzeń, niebieskich kart
5.	rozwój poradnictwa indywidualnego, grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	Rodzaje wsparcia i liczba grup
CEL: przeciwdziałanie trwałemu ubóstwu i bezdomności				
1.	wspieranie mieszkańców gminy przez pracowników	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy	liczba rodzin

	socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów w zakresie rozwiązywania problemów socjalnych, a także nabywania umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego		Społecznej	
2.	pomoc psychologiczna oraz prawna dla osób i rodzin doświadczających trudności życiowych	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	liczba osób
3.	zapewnienia dostępu do podstawowych dóbr i zasobów materialnych, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	2017-2026	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy	liczba rodzin
4.	przeciwdziałanie przyczynom bezdomności na terenie miasta, prowadzenie działań w zakresie prewencji przed utratą mieszkania, eksmisją i bezdomnością	2017-2026	Urząd Miasta i Gminy Skępe, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	liczba rodzin
5.	zwiększenie na terenie gminy zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych, wspieranie rozwoju różnych form budownictwa społecznego	2017-2026	Urząd Miasta i Gminy Skępe	liczba mieszkań

VIII. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz danej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana strategia, czyli lat 2017-2026.

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skępe na lata 2017-2026” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców gminy Skępe oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jej terenie problemów społecznych.

Strategia przewiduje m.in. zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia, zwiększenie więzi rodzinnych, spadek dysfunkcji rodziny wynikającej z uzależnień i przemocy w rodzinie oraz poprawę sytuacji socjalno-bytowej osób starszych i niepełnosprawnych.

Prognozuje się, że założenia niniejszej „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skępe na lata 2017-2026” zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału we wspólnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie działań spowoduje m.in:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli,
- zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego wśród części mieszkańców,
- poprawę warunków ich życia,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,

Wprowadzone zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców gminy Skępe w zakresie pomocy społecznej. W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

IX. Źródła i ramy finansowe działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii.

Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Skępe obejmują lata 2017-2026.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki unijne;

- środki własne podmiotów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych,
- inne.

X. Monitoring, ewaluacja

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Skępe na lata 2017 – 2026 będzie na bieżąco monitorowana i ewaluowana.

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji bądź będą przyjęte w późniejszym terminie. Ma charakter otwarty, może być ciągle aktualizowana, udoskonalana i mogą być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji założonych celów.

Realizacja Strategii Problemów Społecznych w gminie Skępe na lata 2017 – 2026 będzie uzależniona od wielu różnych czynników. Najważniejsze z nich to:

- sytuacja finansowa gminy,
- kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania,
- aktywność samych zainteresowanych, czyli mieszkańców gminy.

XI. Spis tabel i wykresów.

Tabele:

1. Tabela 1. Liczba świadczeniobiorców i powody przyznania pomocy przez MGOPS w latach 2013-2015.
2. Tabela 2. Nadużywanie alkoholu i problemy z nim związane, gdzie konieczna była interwencja Policji.
3. Tabela 3. Liczba uczniów w placówkach gminy.
4. Tabela 4. Mieszkaniowy zasób Miasta i Gminy Skępe.
5. Tabela 5. Dane dotyczące popełnionych przestępstw na terenie gminy Skępe w latach 2013-2015.

Wykresy:

1. Wykres 1. Wybrane dane demograficzne gminy Skępe w latach 2013-2015.
2. Wykres 2. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2013-2015.
3. Wykres 3. Liczba bezrobotnych świadczeniobiorców MGOPS na tle osób bezrobotnych ogółem w gminie Skępe w latach 2013-2015.